

hymeniforme epicutis, zoals Singer die voor *C. praeandina* afbeeldt, te verkrijgen.

We weten natuurlijk niet of *C. praeandina* al of niet reviviscent is; vermoedelijk echter niet. Voor wat betreft *C. celluloderma*, vestigen we er nogmaals de aandacht op dat de combinatie van hygrophaniteit en het ontbreken van reviviscentie wijst op een uitzonderingspositie in het geslacht *Clitocybe*, die door de aanwezigheid van een pseudoparenchymateuse hoedhuid bevestigd wordt.

Ten aanzien van de reviviscentie van witsporige Agaricales is nog zeer veel te onderzoeken. Hoe staat het met *Xerula*, *Flammulina* (onderzocht, doch helaas geen notities gemaakt), *Fayodia* s. str., *Clitocybe* (?) *barbularum*, die in onze duinen niet zeldzaam is, de *Clitocyben* met duidelijk opgelost vacuolair pigment als *senilis* sensu Jossierand en *trullaeformis* sensu Bres. en met nog zoveel andere groepen en soorten? En welke conclusies kunnen we verbinden aan de resultaten van verder onderzoek?

Misschien willen enkele lezers van *Coolia* op deze en andere vraagstellingen hun aandacht richten en te zijner tijd hierover eens hun mening en bevindingen kenbaar maken.

H. S. C. Huijsman,
Gen. Foulkesweg 241,
Wageningen.

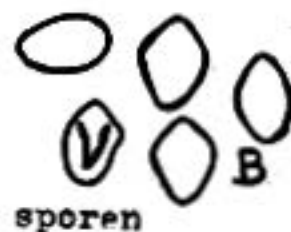
Over *Phaeomarasmium erinaceus* in het Wilgental (II)

In *Coolia* 14(6):148 noemde ik de grauwe wilg (*Salix cinerea*) o.m. als voorkomende boom in het Wilgental. Ter wille van de nauwkeurigheid zij hier vermeld dat behalve deze grauwe wilg ook de geoerde wilg (*S. aurita*) en diverse van hun bastaarden in het dalletje voorkomen.

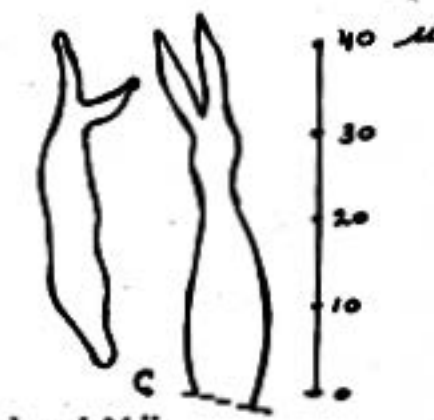
Mijn verhaal nu zal gaan over een mooi "Naucoria-achtig" paddestoeltje waarvan ik in het Wilgental op afgestorven ontschorste (brede) takken van een wilg een tiental exemplaren heb gevonden in de maand augustus van 1969 (zie figuur A). Opvallend waren de grof behaarde (bijna schubbe) roestbruine hoedjes. De bruine afstaande haartjes op de hoed waren ca. in bundeltjes gegroepeerd welke vooral bij de rand opvallen doordat zij net buiten de rand uitsteken; de hoedrand maakt hierdoor een "behangen" indruk. De hoedvorm van de gevonden exemplaren was ietwat schelp- of niervormig, geen enkele was geheel rond, de maten varieerden van 11-21 x 8-18 mm; het, vaak later iets verzoeken, centrum was donkerrood- tot roestbruin, bij oude exemplaren zelfs sepia-roestbruin; de kleur wordt via een iets gebolde middenzone lichter tot aan de - bij jonge exemplaren naar benedengebogen - scherpe rand waar de kleur sienna-

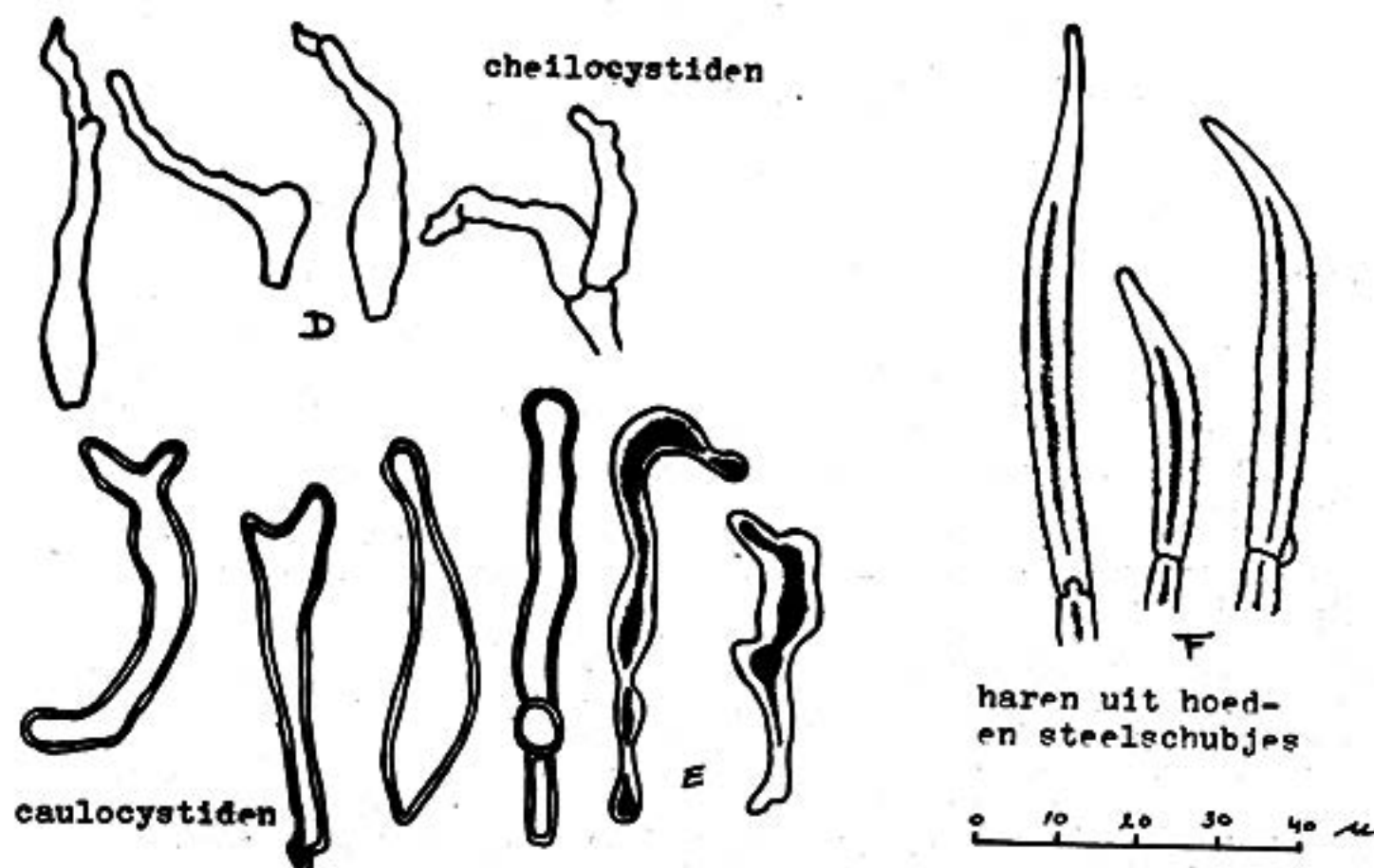
habitus

sporen

basidiën

licht bruin geworden is. De hoedrand heeft bij oude exemplaren de neiging naar boven om te krullen. De lamellen ($L = +16$, $1 = 3$) zijn later roestkleurig, de snede is onder de loupe zwak gekarteld en iets lichter gekleurd dan de zijvlakken. De steeltjes van $5-12 \times 1,8-2$ mm waren allemaal min of meer excentrisch (let op!) aangehecht en versierd met dezelfde bruine haren als die welke op de hoed voorkomen. De steeltop was vleeskleurig-beige en melig bestoven, terwijl de iets verbrede steelbasis voorzien was van wat licht vleeskleurig vilt.

Ook microscopisch waren veel typerende eigenschappen waar te nemen. De sporen waren glad, onder het microscoop lichtgeel, apicula niet (nauwelijks?) te zien, kiempore niet geconstateerd. De vorm was ovaal-cylindrisch met smalle breedtematen ($6,8 - 7,5$ mu) en bij dezelfde lengtemaat van als regel $9,5 \times 11,5$ mu kwamen ook vele ca. ruitvormige sporen voor met een grotere breedte van $7,5 - 8,8$ mu (zie figuur B). De sporewand is soms ca. rimpelig "gevouwen". Op de hierboven genoemde meest voorkomende sporematen, dus die van $9,5 - 11,5 \times 7,5 - 8,8 \times 6,8 - 7,5$ mu, zijn nog al wat grote afwijkingen naar beide zijden te constateren. Als uitgesproken kleine sporen vond ik $8-9 \times 5,8 - 7,2$ mu en als uitgesproken grote sporen $12,5 - 14,5 \times 8,6 - 10,8$ mu.

De tweesporige basidiën, met afmetingen van $27 - 36 \times 7,2 - 10,5$ mu excl. de beide stevige tot 10 mu lange sterigmen, gaven soms de indruk van een hazekop met lange oren (fig. C)

Cheilocystiden (fig. D) zijn rijkelijk aanwezig, soms met een gesp aan de hyphe verbonden. Zij zijn dunwandig, min of meer buikig en voorzien van een kronkelige hals welke soms nog met een kleine appendix was versierd.

De afmetingen waren $23 - 40 \times 4,7 - 7,3 \times 1,8 - 4,3$ mu.

In het trama van de lamel kwamen ook vele gespverbindingen voor. Faciale cystiden heb ik niet gevonden. De haren op de hoed (fig. F) zijn zéér dikwandig, zó dik zelfs dat ik eerst dacht met dunwandige cellen te maken te hebben, want de zeer smalle "centrale holte" was slechts flauw afgetekend en werd pas goed zichtbaar door met de scherpte instelling van het microscoop te "spelen" zo tussen scherp en net niet scherp. In de figuur heb ik deze "centrale holte" gespikkeld aangegeven. De afmetingen van de eindcellen van deze hoedharen waren $36 - 70 - 90 (108) \times 5 - 7,5$ mu, de daaronder volgende haarcellen waren meestal tussen de $34 - 100 \times 5,4 - 18$ mu groot. De rand van de wand was meestal iets ruw, de wand zelf is zo'n 2 à 3 mu dik en heeft onder het microscoop een bruine kleur; de eindcel is echter meer geelbruin. Vele gespverbindingen zijn ook hier aanwezig.

De steeltop bezit cystiden welke grofweg overeenkomen met de cheilocystiden, zij bezitten echter vooral veel dikkere wanden (zie figuur E). Onder de steeltop zijn tot aan de basis de dikwandige "haarcellen" te vinden zoals deze ook op de hoed aanwezig zijn.

De lezer die de moed heeft gehad dit verhaal tot zover te volgen zal al wel begrepen hebben dat het hier nu gaat over een vertegenwoordiger uit het geslacht

Phaeomarasmius.

Dat ik de soort zo uitgebreid voor het voetlicht breng, werd veroorzaakt door dat ik mij bij de determinatie (bijna) heb laten misleiden door de excentrisch geplaatste steel-tjes! Determinerend met Moser (band II b/2 : 1967) staat namelijk onder A (Unter-gattung Phaeomarasmius) bij 1: "Stiel zentral", enz. - wat ons voert naar Ph. erinaceus (Fr) Kühn met een hoed voorzien van opgerichte schubjes en citroenvormige sporen uit "de middenklasse" van $10-11 \times 8$ mu - en bij 1* "Stiel häufig exzentrisch" - wat leidt naar hetzij Ph. rimmulincola (Rabenh.) Orton met een "runzelig gerieftem" hoedrand en grote sporen van $12 - 15 (18) \times 7 - 9$ mu,

hetzij Ph. horizontalis (Bull. ex. st. Amans) Kühn met een gladde hoed (!) en kleine sporen van $6 - 7,5 \times 4 - 5$ mu.

Het is wel duidelijk dat onze soort nooit Ph. horizontalis zou kunnen zijn, maar ja die excentrische steel speelt toch wel parten bij de overblijvende mogelijkheid. Opmerkelijk is dat in de "Flore analytique" het kenmerk van een excentrische steel niet gebruikt wordt. Met dit werk moet de vondst Ph. erinaceus Fr. genoemd worden en wel omdat onze paddestoeltjes:

- voorkomen op "branches sèches";
- meer "ressemblant" zijn "à une minuscule Pholiota" dan zijn enige tegenhanger in de Flore n.l. Ph. horizontalis Fr. ex. Bull. die een "port de Mycena corticola" moet hebben;
- een hoed hebben "à marge frangée par les restes du voile";
- marginale cystiden hebben welke klein zijn, (volgens de Flore $21 - 36 \times 6 - 8$ mu) tegen grote cystiden van $50 - 60 \times 8 - 10$ mu bij Ph. horizontalis in de zin van Kühner en Romagnesi;
- als regel kleinere sporen hebben dan opgegeven wordt voor de Ph. horizontalis ($14 - 18 \times 6-7$ mu) uit de Flore.

In dit stadium heb ik een gedroogd exemplaar naar de heer Bas ter beoordeeling toegezonden. De heer Bas was zo vriendelijk mij mede te delen dat ook hij meent dat de soort een "gewone" Ph. erinaceus (Fr) Kühn is.

F. A. van den Bergh.

P. S.

Medio mei 1971 vond ik op dezelfde dode wilgentak weer een aantal jonge ex. van Phaeomar. erinaceus. Door de droogte waren enkele hoedschubjes eventjes grijs verbleekt.

Over halm-bewonende Coprinus-soorten

Er is een kleine maar zeer interessante oecologische groep van paddestoelen, die bij voorkeur op dode bladeren, bladscheden en halmen van grassen, zeggen, biesen, russen enz. groeien. Sommige van deze soorten schijnen vrij strikt aan bepaalde waardplanten gebonden te zijn, zoals b.v. Marasmius menieri aan lisdodde (Typha); de meeste hebben echter een heel scala van waardplanten onder de monocotylen en enkele willen ook wel eens op kruidachtige dicotylen overstappen. Zo vond ik b.v. Psathyrella typhae ook in groot aantal op waterzuring (Rumex hydrolapathum).

Gaat men speciaal op dit type paddestoeltjes letten, en dat doet men het best in dichte moerasvegetaties als het een poosje warm weer is geweest of tussen gras bij vochtig warm weer, dan kan het haast niet missen of men komt ook één of meer minuscule Coprinus-soorten tegen.

Een groot nadeel van deze dwerg-inktzwammetjes is, dat zij vaak vervloeien voor men thuis is; daar staat echter tegenover dat ze thuis gemakkelijk zijn verder te kweken. Als men wat van de stengels of bladeren waarop ze groeien mee naar huis neemt en in een afgedekte glazen schaal of een doorzichtige plastic doos op vochtig zand of filtreerpapier legt, kan men soms weken lang mooie verse paddestoeltjes oogsten.

Tracht men deze halm-bewonende inktzwammetjes te determineren, dan komt men meestal terecht in de groep van dwergsoorten rond Coprinus friesii, die gekenmerkt zijn door het bezit van een velum op de jonge hoed dat bestaat uit dooreengevlochten hyphe-achtige, vaak koraalvormig vertakte en van uitsteeksels voorziene elementen, met een al of niet verdikte, kleurloze tot geelbruine wand, op een hoedhuid die uit hyphen bestaat. Voor dit groepje hebben Pilát en Svrček in 1967 in het geslacht Coprinus de sectie Herbicolae opgericht.

In de "Flore" van Kühner & Romagnesi bestaat dit groepje uit vier soorten en kan men vaak niet tot een bevredigende determinatie komen. Er zijn in ons land ongetwijfeld meer dan vier soorten in deze groep. Daarom is het plezierig dat er in Ceská Mykologie 21 (3) : 136-145, 1967, door Pilát en Svrček een tabel is gepubliceerd waarin 10 soorten zijn verwerkt. Met toestemming van de auteurs geef ik hierbij een vertaling van deze sleutel. In het genoemde artikel wordt de tabel gevolgd door uitgebreide latijnse beschrijvingen. Ik heb hier echter volstaan met de reproductie van de bijbehorende tekeningen, aangevuld met enkele tekeningen naar Nederlands materiaal.